

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ»**

Ευτέρπη Ευθυμιάδου
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Α.Μ. 7193

**Πτυχιακή εργασία στο τηλεοπτικό σενάριο:
«Εγώ Αθήνα»**

Θεωρητικό μέρος:
«Η γυναικεία φίλια στη μυθοπλασία»

Επιβλέπων: Παναγιώτης Ιωσηφέλης
Κατεύθυνση: Συγγραφή

ΦΛΩΡΙΝΑ
Ιούλιος 2020

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ»

Ευτέρπη Ευθυμιάδου
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Α.Μ. 7193

Πτυχιακή εργασία στο τηλεοπτικό σενάριο:
«Εγώ Αθήνα»

Θεωρητικό μέρος:
«Η γυναικεία φιλία στη μυθοπλασία»

Τριμελής επιτροπή:

Επιβλέπων: κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΙΩΣΗΦΕΛΗΣ
Α' επόπτης: κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ ΚΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
Β' επόπτης: κ. ANNA ΒΑΚΑΛΗ

ΦΛΩΡΙΝΑ
Ιούλιος 2020

Περίληψη

Σε αυτή την εργασία αναλύεται το θεωρητικό μέρος του σεναρίου *Εγώ Αθήνα*, το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της πτυχιακής μου εργασίας. Αναλύεται το βασικό θέμα της μυθοπλασίας, το οποίο είναι η γυναικεία φιλία και μετά από μια ιστορική αναδρομή του είδους, εντοπίζονται κοινά στοιχεία στη θεωρία που εφαρμόζονται στο σενάριο καθώς γίνεται και μια παρουσίαση πέντε τηλεοπτικών σειρών που εμφανίζουν κοινά χαρακτηριστικά και θεματολογία με το δικό μου σενάριο.

Λέξεις-κλειδιά: γυναικεία φιλία, τηλεοπτική σειρά, σενάριο, μυθοπλασία.

Abstract

In this essay the theoretical aspect of the script *Ego Athena*, which is the main part of my dissertation, is explored. The theme of the fiction is female friendship and after a presentation of the genre through time, elements of the theory of this genre are discovered in the original script I wrote. Lastly, five tv series with similar theme are analysed and compared to *Ego Athena*.

Keywords: female friendship, tv series, scriptwriting, fiction, chick flick.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	5
Η πορεία της μυθοπλασίας που απευθύνεται σε γυναίκες.....	5
Η αναπαράσταση γυναικείων χαρακτήρων στη σύγχρονη εποχή.....	7
Παραδείγματα γυναικείας φιλίας στη μυθοπλασία.....	8
<i>Xena: Warrior Princess (1995-2001)</i>	8
<i>Friends (1994-2004)</i>	9
<i>2 Broke Girls (2011-2017)</i>	9
<i>Girls (2012-2017)</i>	10
<i>The Marvelous Mrs Maisel (2017-)</i>	10
Ο ρόλος της γυναικείας φιλίας στο σενάριο <i>Εγώ Αθήνα</i>	12
Συμπέρασμα.....	13
Βιβλιογραφία.....	14

Η γυναικεία φιλία στη μυθοπλασία

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία πρόκειται να ερευνηθεί το στοιχείο της γυναικείας φιλίας στη μυθοπλασία, κατά κύριο λόγο σε τηλεοπτικές σειρές και κινηματογραφικές ταινίες. Στόχος αυτής της έρευνας είναι να εντοπιστούν κοινά στοιχεία μεταξύ τους και εν συνεχεία με το σενάριο *Εγώ Αθήνα*, το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της πτυχιακής μου εργασίας. Η επιλογή αυτή έγινε καθώς το εν λόγω σενάριο έχει ως βασικό πυρήνα τη γυναικεία φιλία. Αφού γίνει μια παρουσίαση αυτού του είδους με μια μικρή ιστορική αναδρομή, θα παρουσιαστούν τα στοιχεία που εντοπίζονται στο σενάριο *Εγώ Αθήνα* και τέλος θα υπάρξουν κάποιες αναφορές σε συγκεκριμένες τηλεοπτικές σειρές και τα κοινά στοιχεία που εντοπίζονται εκεί.

Η πορεία της μυθοπλασίας που απευθύνεται σε γυναίκες

Πρώτη η Virginia Woolf¹, το 1929, εξέφρασε την παρατήρησή της ότι δεν υπάρχουν αρκετοί γυναικείοι χαρακτήρες στα βιβλία που διάβαζε. Συγκεκριμένα, όπως έγραψε στο βιβλίο της *A room of One's Own*, οι γυναικείοι χαρακτήρες της φαίνονταν απλοϊκοί και με δυσκολία μπορούσε να θυμηθεί γυναίκες να παρουσιάζονται ως φίλες. Συνήθως παρουσιάζονταν ως μητέρες ή κόρες και πάλι σίγουρα με βάση τη σχέση τους με τους άντρες. Της έκανε εντύπωση που μέχρι την εποχή της Jane Austen οι γυναίκες παρουσιάζονταν από τη σκοπιά των ανδρών και ως προς τη σχέση τους με τους ανδρικούς χαρακτήρες.

Έκτοτε αυτό συνέχισε να είναι ένα φαινόμενο όχι μόνο στα βιβλία αλλά και στον κινηματογράφο και την τηλεόραση. Ενώ η φιλία μεταξύ ανδρών είχε το δικό της είδος, το «buddy movie», η γυναικεία φιλία και πόσο μάλλον οι σχέσεις που αυτές ανέπτυσαν μεταξύ τους ήταν σχεδόν άφαντες. Σύμφωνα με την Lillian Rubin², από τους αρχαίους φιλοσόφους μέχρι τους σημερινούς συγγραφείς ο λόγος για τη φιλία αφορούσε τους άνδρες, τον δεσμό που αναπτύσσουν, την ένταση της αγάπης τους και την μακροχρόνια δέσμευσή τους. Ο Robert Bell³, επίσης παρατηρεί την απουσία της γυναικείας φιλίας στον αρχαίο μύθο, την αναπαράσταση κακών στερεοτύπων και την έλλειψη απόδοσης αξίας στη φιλία μεταξύ γυναικών. Όπως διαβάζουμε στο βιβλίο της Karen Hollinger, *In the Company of Women*⁴, την εποχή του 1930 και 1940 εμφανίζονται αισθηματικά μελοδράματα που απευθύνονται στο γυναικείο κοινό, που ίσως να οδήγησαν στις ταινίες του 1970 και 1980 που αφορούσαν γυναίκες, η πλοκή τους είχε να κάνει με γυναίκες και θέματα που τις απασχολούν. Τότε άρχισε να παρουσιάζεται η εικόνα της ανεξάρτητης γυναίκας και της γυναικείας φιλίας και μια συνήθης συνθήκη ήταν αυτή της γυναίκας που μετά από τον θάνατο του συζύγου της ή ένα διαζύγιο, προσπαθούσε να τα καταφέρει μόνη της. Τη δεκαετία του '80 οι ταινίες με τη γυναικεία φιλία στο επίκεντρο αποτελούν τον πυρήνα των ταινιών που απευθύνονται στο γυναικείο κοινό⁵. Ως τέτοιες μπορούν να χαρακτηριστούν οι ταινίες

¹ Woolf (1929) chap. 5.

² Rubin (1985), 59.

³ Rubin (1985), 59.

⁴ Hollinger (1998), 2.

⁵ Hollinger (1998), 3.

Rich and Famous (1981) και *Girlfriends* (1978). Νέες κινηματογραφικές ταινίες αρχίζουν να παρουσιάζονται από γυναίκες παραγωγούς, σκηνοθέτες και σεναριογράφους, προτείνοντας παραδείγματα γυναικών που ακολουθούν εναλλακτικούς τρόπους ζωής που βασίζονται στις ουσιαστικές σχέσεις που αναπτύσσουν με άλλες γυναίκες. Με αυτό τον τρόπο αυτές οι ταινίες καταφέρνουν να καταρρίψουν τα στερεότυπα της υποταγμένης γυναίκας σε κάποια ανδρική φιγούρα που συχνά χαρακτήριζε τις γυναικείες αναπαραστάσεις στον κινηματογράφο. Η γυναικεία αυτονομία και η γυναικεία αλληλεγγύη έρχονται στο προσκήνιο. Στο ίδιο βιβλίο⁶, αναφέρεται παρακάτω, πως οι κινηματογραφικές φίλες υιοθετούν ρόλους αντίστοιχους με του ψυχαναλυτή και του θεραπευόμενου και προσπαθώντας η μία να καταλάβει την άλλη, η καθεμία καταφέρνει να καταλάβει τον εαυτό της και μέσω της αυτογνωσίας μπορεί να κατανοήσει όχι μόνο την κατάσταση που βρίσκεται η φίλη της αλλά και τη δική της⁷.

Ένα είδος με γυναικίους χαρακτήρες στο επίκεντρο είναι το «chick flick», εμπορικές ταινίες που απευθύνονται στο γυναικείο κοινό⁸. Αυτές οι ταινίες συχνά αναμειγνύουν διάφορα κινηματογραφικά είδη όπως η ρομαντική κωμωδία, το μελόδραμα, το θρίλερ ή το είδος που έχει να κάνει με τη γυναικεία φιλία. Πολλές φορές σε αυτές τις ταινίες βλέπουμε να παρουσιάζονται σκληρά εργαζόμενες, έξυπνες γυναίκες, επαγγελματίες ή εργαζόμενες μητέρες. Σύμφωνα με την Wilkins⁹, οι γυναίκες στα μεταφεμινιστικά chick flicks απολαμβάνουν τη γυναικεία τους φύση, αποδέχονται τον καταναλωτισμό, καταφέρνουν να τα έχουν όλα και δεν διστάζουν να εκφράσουν ανοιχτά τις εμπειρίες που έχουν ως σύγχρονες γυναίκες. Η αρχή αυτού του είδους πιθανώς έγινε με το *Bridget Jones's Diary*, όπου η πλοκή περιστρέφεται γύρω από τις σκέψεις και τις εμπειρίες μιας γυναίκας, παρουσιάζοντας με ειλικρίνεια τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στην καθημερινότητά της, τη δουλειά της, τη σχέση της με την οικογένειά της και τους άντρες καθώς και την εικόνα που έχει για τον εαυτό της και το σώμα της. Άλλες ταινίες παρόμοιας θεματολογίας είναι οι *Clueless*, *Mean Girls*, *Bridesmaids*, *Legally blonde*. Σε πολλές από αυτές τις περιπτώσεις, το καστ είναι κυρίως γυναικείο και η επιτυχία τους βασίζεται στην αποτύπωση των μεταξύ τους σχέσεων. Οι γυναικίοι χαρακτήρες παρόλα αυτά συχνά παρουσιάζονται στερεοτυπικά ως ένας τύπος γυναίκας. Για παράδειγμα, στην ταινία *Clueless* και *Mean Girls*, παρατηρείται το στερεότυπο της δημοφιλούς παρέας κοριτσιών στο σχολείο που δίνουν υπερβολική σημασία στην εμφάνισή τους και το κοινωνικό status και τις κακίες μεταξύ νεαρών κοριτσιών να έρχονται στο επίκεντρο. Στην κινηματογραφική ταινία *Legally Blonde*, βλέπουμε επίσης το στερεότυπο της χαζής ξανθιάς που προσπαθεί να αποδείξει ότι είναι και έξυπνη.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ένα ξεχωριστό είδος κινηματογραφικής ταινίας, το οποίο δημιουργήθηκε σε αντιδιαστολή με το «buddy movie» είναι αυτό της γυναικείας φιλίας ή αλλιώς «girlfriend flick». Σύμφωνα με το βιβλίο της Alison Winch¹⁰, *We can have it all*, αυτές οι ταινίες δίνουν έμφαση στις σχέσεις μεταξύ φιλενάδων αντί να επικεντρώνονται σε μια ερωτική σχέση, δίνοντας προτεραιότητα σε σχέσεις αγάπης και αλληλοϋποστήριξης. Ενώ στις ρομαντικές κωμωδίες (romcom) συνήθως παρουσιάζεται η γνωριμία ενός αγοριού και ενός κοριτσιού, το πώς το αγόρι χάνει και

⁶ Hollinger (1998)

⁷ Hollinger (1998), 15.

⁸ Wilkins (2016), 149.

⁹ Wilkins (2016), 149.

¹⁰ Winch (2012)

ξανακερδίζει το κορίτσι, στο «girlfriend movie» παρουσιάζονται τα σκαμπανεβάσματα της κοντινής σχέσης μεταξύ κοριτσιών και υπάρχει ένας κυνισμός ως προς το ρομαντικό στοιχείο. Οι γυναίκες φίλες παρέχουν συναισθηματική και ηθική υποστήριξη, παίζοντας έναν σημαντικό ρόλο στην επικύρωση της ταυτότητάς τους¹¹. Η γυναικεία φιλία, σε οποιοδήποτε μέσο παρουσιάζεται, δίνει δυνατές βάσεις σε πραγματικές φιλίες που αναπτύσσει το κοινό. Η συζήτηση πάνω σε ένα βιβλίο, ταινία ή σειρά μπορεί να είναι ένα ουσιαστικό και διασκεδαστικό στοιχείο της φιλίας τους, ανοίγοντας χώρο για την ανάπτυξη του πνεύματος γυναικείας αλληλεγγύης¹².

Η αναπαράσταση γυναικείων χαρακτήρων στη σύγχρονη εποχή

Η απουσία γυναικείων χαρακτήρων έχει αποτελέσει θέμα συζητήσεων και έχει εμπνεύσει μέχρι και ένα μετρικό σύστημα, το «Bechdel test», το οποίο είναι τρόπος μέτρησης της γυναικείας παρουσίας στη μυθοπλασία. Το σύστημα αυτό δημιουργήθηκε και δημοσιεύτηκε από την Alison Bechdel το 1985. Αυτό που ρωτάει αυτή η μέθοδος είναι κατά πόσο υπάρχουν μέσα στην ιστορία έστω δύο γυναίκες, οι οποίες μιλάνε μεταξύ τους για κάτι διαφορετικό πέρα των ανδρών. Αυτό το τεστ λειτουργεί ως ένας δείκτης της παρουσίας γυναικών στον χώρο του κινηματογράφου και της μυθοπλασίας γενικά, με στόχο να τραβήξει την προσοχή στην ανισότητα των φύλων στη μυθοπλασία¹³. Από τότε έχουν γίνει μεγάλα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση και τη μελέτη της γυναικείας αναπαράστασης.

Σύμφωνα με τη μελέτη¹⁴ του *Center for the Study of Women in Television and Film*, το ποσοστό γυναικείων χαρακτήρων, σε ομιλούντες ρόλους, αυξήθηκε από 40% το 2017-18, σε 45% το 2018-19. Αυτή η αύξηση αποτελεί τεράστια αλλαγή συγκριτικά με τα τελευταία χρόνια. Αύξηση έχει παρατηρηθεί και στον αριθμό γυναικών που δουλεύουν πίσω από τις κάμερες, οι οποίες αποτελούν το 31%. Περισσότερες γυναίκες εργάζονται ως δημιουργοί, σκηνοθέτες, σεναριογράφοι, παραγωγοί. Σύμφωνα με την ίδια μελέτη¹⁵, την περίοδο 2018-19, οι περισσότεροι γυναικείοι χαρακτήρες ήταν λευκές και γενικά μικρότερες σε ηλικία από τους άντρες. Το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών ήταν στη δεκαετία των 20 και 30 (56%) ενώ οι περισσότεροι άντρες στα 30 και 40 (59%). Στη μελέτη *It's a Man's (Celluloid) World: Portrayals of Female Characters in the Top Grossing Films of 2018*¹⁶, βλέπουμε περισσότερα στοιχεία για τη γυναικεία αναπαράσταση στις πιο εμπορικές ταινίες του 2018. Οι γυναίκες είναι περισσότερο πιθανό να εμφανιστούν ως πρωταγωνίστριες σε ταινίες τρόμου (26%), σε δραματικές ταινίες (24%) ή κωμωδίες (21%), ενώ λιγότερο πιθανό είναι να έχουν πρωταγωνιστικούς ρόλους σε ταινίες δράσης (16%), επιστημονικής φαντασίας (8%) ή κινουμένων σχεδίων (5%). Οι ανδρικοί χαρακτήρες είναι περισσότερο πιθανό να χαρακτηρίζονται από την επαγγελματική τους ιδιότητα και να παρουσιάζονται στο χώρο εργασίας ενώ δουλεύουν. Οι γυναικείοι χαρακτήρες είναι περισσότερο πιθανό να παίζουν ρόλους βασισμένους στο ρόλο που έχουν στη ζωή, όπως σύζυγος ή μητέρα, αντίθετα με τους άντρες που συνήθως έχουν ρόλους βασισμένους στην επαγγελματική ιδιότητα. Οι άντρες είναι περισσότερο πιθανό να έχουν μια ηγετική θέση σε κάποιον οργανισμό, κυβέρνηση ή ομάδα ανθρώπων, των οποίων οι οδηγίες ή συμπεριφορές

¹¹ Winch (2012), 69.

¹² Jermyn (2004)

¹³ Garber (2015)

¹⁴ Lauzen (2020)

¹⁵ Lauzen (2020)

¹⁶ Lauzen (2020)

ακολουθούνται από δύο ή περισσότερους χαρακτήρες. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες ηγέτες αποτέλεσαν το 26% της μελέτης έναντι του 74% των ανδρών. Στις περιπτώσεις γυναικών ηγετών, κατά κύριο λόγο αυτές θα ήταν κοινωνικοί, θρησκευτικοί ή πνευματικοί ηγέτες.

Παραδείγματα γυναικείας φιλίας στη μυθοπλασία

Στα παρακάτω παραδείγματα παρατηρείται η φιλία μεταξύ γυναικών σε διάφορες τηλεοπτικές σειρές που παρουσιάζουν κοινά σημεία με το σενάριο *Εγώ Αθήνα*. Στις περισσότερες περιπτώσεις η μία κοπέλα είναι πιο δυναμική από την άλλη, είναι πολύ διαφορετικές και κάτι κερδίζουν μέσα από τη φιλία. Η μία από τις δύο κάνει μια μεγάλη αλλαγή στη ζωή της και μέσα από τη φιλία καταφέρνει να κερδίσει μια νέα ζωή, νέα όνειρα και στόχους. Ξεκινώντας από παλιότερες τηλεοπτικές σειρές, η μελέτη προχωράει συγκριτικά σε μεταγενέστερες, πιο σύγχρονες παραγωγές, όπου βλέπουμε τα μοτίβα που μελετήθηκαν να αναβιώνουν, μέσα σε νέα συμφοραζόμενα και συνθήκες.

Xena: Warrior Princess (1995-2001)

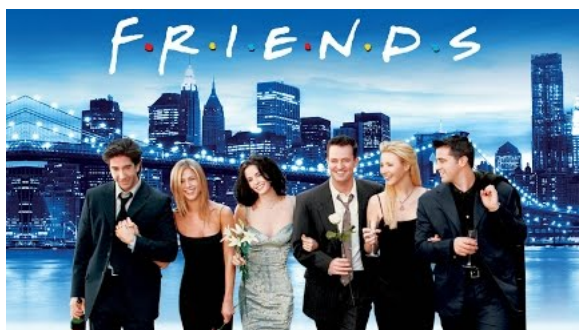

Ένα δυνατό παράδειγμα γυναικείας φιλίας στην τηλεόραση είναι η φιλία της Xena και της Gabrielle στην τηλεοπτική σειρά *Xena: Warrior Princess*. Σε αυτή τη σειρά βλέπουμε τη δυναμική Xena να είναι ανεξάρτητη, να μάχεται και να υπερασπίζεται τους αδύναμους. Ένας πολύ δυναμικός γυναικείος χαρακτήρας που ίσως αποτέλεσε καινοτομία την εποχή που παρουσιάστηκε και ενέπνευσε το κοινό, δημιουργώντας νέες αντιλήψεις για τη γυναικεία εικόνα. Η Xena δεν έχει κάποιον ανδρικό χαρακτήρα στο πλευρό της ούτε κάποιο σταθερό ερωτικό ενδιαφέρον. Είναι απόλυτα δυναμική και παράλληλα θηλυκή και σέξυ χωρίς ενοχές και δεν διστάζει να τσαλακώσει την εικόνα της όταν βρίσκεται εν δράσει¹⁷. Δίπλα στη Xena, βλέπουμε την Gabrielle, η οποία, από μια απλή αγρότισσα,

μεταμορφώνεται σε μια αμαζόνα και ατρόμητη πολεμίστρια στο πλευρό της Xena, η οποία την εκπαιδεύει και την καθοδηγεί. Η Gabrielle, με την αθωότητα και την αφέλεια που τη χαρακτηρίζει, προσφέρει μια ισορροπία μέσα από τη φιλία της με την Xena καθώς τη βοηθάει να αναγνωρίζει και να επιδιώκει το κοινό καλό. Η Gabrielle ήταν ένα απλό κορίτσι σε ένα χωριό που εγκατέλειψε το σπίτι της για να ταξιδέψει με τη Xena κυνηγώντας το όνειρό της να γίνει πολεμίστρια. Το ηρωικό ταξίδι της Gabrielle μπορεί να μας παραπέμψει στο ταξίδι της Έλλης, η οποία επίσης εγκαταλείπει το σπίτι της και στο πλευρό της δυναμικής της φίλης προσπαθεί να πάρει στοιχεία από αυτή και να γίνει μια δυναμική γυναίκα προσφέροντας παράλληλα ισορροπία στη ζωή της Μαρίας, δείχνοντάς της μια διαφορετική ματιά για τα πράγματα.

¹⁷ Young (2005)

Friends (1994-2004)

Στη σειρά που έγινε γνωστή στην Ελλάδα ως *Τα φιλαράκια* κάθε επεισόδιο περιστρέφεται γύρω από τη φιλία μεταξύ ανδρών και γυναικών. Συγκεκριμένα, όσον αφορά στη φιλία μεταξύ γυναικών, βλέπουμε ότι και εδώ δύο γυναίκες συγκατοικούν στη Νέα Υόρκη και η φιλία τους είναι η πιο σταθερή τους σχέση. Χαρακτηριστικό

είναι το γεγονός ότι στο πρώτο επεισόδιο βλέπουμε τη Rachel με το νυφικό της σε μια καφετέρια, μόλις έχει εγκαταλείψει τον γαμπρό στα σκαλιά της εκκλησίας. Πρόκειται για ένα κομβικό σημείο στο οποίο η πρωταγωνίστρια επιλέγει μια τελείως διαφορετική ζωή και από μια σχέση εξάρτησης που θα είχε με τον σύζυγό της, επιλέγει να είναι ανεξάρτητη παίρνοντας τη δύσκολη και γενναία απόφαση να απογοητεύσει την οικογένειά της και τον κοινωνικό της περίγυρο αρνούμενη να προχωρήσει σε κάτι που δεν ήταν εν τέλει αυτό που η ίδια ήθελε. Μέσα από τη φιλία της και τη συγκατοίκησή της με την Monica, τη βλέπουμε να αλλάζει και να προσαρμόζεται σε νέα δεδομένα και να εξελίσσεται σε μια δυναμική ανεξάρτητη γυναίκα. Η σειρά περιστρέφεται γύρω από τις ζωές μιας παρέας πέντε ανύπαντρων φίλων και τις ρομαντικές και επαγγελματικές περιπέτειές τους. Βλέπουμε τη γυναικεία και την ανδρική φιλία να είναι ισάξιες. Κάτι που ίσως ήταν μια συνηθής εικόνα ανδρικής φιλίας στα πλαίσια του «buddy movie» συγκαταλέγει γυναίκες που δεν έχουν επιλέξει να παντρευτούν σε νεαρή ηλικία και όπως και οι άντρες ζουν μια εργένικη ζωή γεμάτη περιπέτειες.

2 Broke Girls (2011-2017)

Σε αυτή τη σειρά παρατηρούμε τη φιλία μεταξύ δύο κοριτσιών που ζουν στη Νέα Υόρκη. Η Max και η Caroline είναι δύο σερβιτόρες οι οποίες ζουν μαζί στο ίδιο διαμέρισμα και είναι φίλες. Προέρχονται από τελείως διαφορετικές οικογένειες και διαφορετικές ζωές. Η μητέρα της Max είναι μια φτωχή εργαζόμενη γυναίκα ενώ δεν έχει γνωρίσει ποτέ τον πατέρα της. Η Caroline προέρχεται από μια πολύ πλούσια οικογένεια και μια εύκολη ζωή, αλλά όλα αλλάζουν όταν ο πατέρας της χάνει όλη την οικογενειακή περιουσία καθώς εξαπατούσε τους πελάτες του και η Caroline καταλήγει άφραγκη στη Νέα Υόρκη, αναγκασμένη να εργάζεται και να καλύπτει τα έξοδά της. Στη μεταξύ τους φιλία βλέπουμε τα δύο άκρα, μια προσγειωμένη και κυνική κοπέλα (Max) που έχει μάθει να μάχεται στη ζωή και την

Caroline που είναι πιο προσηλωμένη στα υλικά αγαθά και της πολυτέλειες και προσπαθεί να συνηθίσει την απλή και δύσκολη ζωή. Μέσα από τη φιλία τους και τον κοινό τους στόχο να μαζέψουν χρήματα για να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση, οι δύο κοπέλες αναπτύσσουν μια δυνατή σχέση και καταφέρνουν να τα βγάλουν πέρα και να πετύχουν τους στόχους τους. Η σειρά βασίζεται κυρίως σε αστεία περιστατικά που συμβαίνουν στο εστιατόριο όπου εργάζονται οι δύο κοπέλες με φανερά όμως και τα στοιχεία της φιλίας και της μη εξάρτησης σε ανδρικές φιγούρες. Βλέπουμε δύο

γυναίκες να παλεύουν σκληρά για μια καλύτερη ζωή και οικονομική ανεξαρτησία χωρίς τη βοήθεια κάποιου άντρα αλλά βασιζόμενες μόνο η μία στην άλλη.

Girls (2012-2017)

Σε αυτή την περίπτωση παρατηρείται μια μεγάλη αλλαγή στον τρόπο που οι γυναίκες παρουσιάζονται στην τηλεόραση. Το σενάριο της Lena Dunham επικεντρώνεται στη ζωή τεσσάρων κοριτσιών που ζουν στη Νέα Υόρκη. Με την ίδια τη δημιουργό ως πρωταγωνίστρια, τη βλέπουμε να ζει μια υπέροχη ζωή στη Νέα Υόρκη, δύο χρόνια αφού έχει τελειώσει τις σπουδές της. Προσπαθεί να γίνει συγγραφέας και έχει μια θέση

πρακτικής άσκησης. Κομβικό σημείο, το οποίο έρχεται πολύ νωρίς, στο πρώτο επεισόδιο, αποτελεί η απόφαση των γονιών της να σταματήσουν να τη στηρίζουν οικονομικά κι έτσι καλείται να επιβιώσει μόνη της σε μια πολύ ακριβή πόλη. Ένα σημαντικό στοιχείο του σεναρίου είναι, όπως και στα δύο προηγούμενα παραδείγματα, η συγκατοίκηση μεταξύ γυναικών. Το σενάριο επικεντρώνεται στη φιλία μεταξύ γυναικών και τις επιλογές που κάνουν, οι οποίες όσο λάθος ή σωστές είναι, είναι οι δικές τους προσωπικές επιλογές, και μαθαίνουν από τα λάθη τους.

The Marvelous Mrs. Maisel (2017-)

Ένα πολύ καινοτόμο σενάριο που έκανε την εμφάνισή του το 2017, τοποθετεί τη γυναικεία φιγούρα σε μια άλλη εποχή, στα τέλη του '50, όταν η γυναίκα είχε μια τελείως διαφορετική θέση στην κοινωνία ακόμη και αν ζούσε στη Νέα Υόρκη. Η ιστορία δεν τοποθετείται τυχαία στα τέλη του '50 και τις αρχές του '60, καθώς πρόκειται για ένα κομβικό σημείο στο οποίο οι γυναίκες από την φάση που μοναδική έννοια τους ήταν να φροντίζουν την

οικογένειά τους και να δείχνουν όμορφες, αποκτούν περισσότερο φεμινιστικές θέσεις, αρχίζουν να απαιτούν περισσότερα δικαιώματα και να διεκδικούν περισσότερες θέσεις εργασίας. Η πρωταγωνίστρια ακολουθεί τα πρότυπα της εποχής της πασχίζοντας να πετύχει την τελειότητα. Άσπογη εμφάνιση, σπουδές και θρησκεία παίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή της και φυσικά ο βασικός στόχος είναι η εύρεση συζύγου. Έχοντας πετύχει τη δημιουργία της τέλει οικογένειας, η Myriam ζει για να εξυπηρετεί τον σύζυγό της, να είναι τέλεια γι' αυτόν και να κάνει τα πάντα για να τον βοηθήσει ακόμη

και στο χόμπι του, τα δικά του όνειρα και στόχοι είναι και τα δικά της. Τα πάνω κάτω έρχονται όταν ο σύζυγος συνειδητοποιεί ότι δεν του αρέσει η ζωή του και εγκαταλείπει την πρωταγωνίστρια. Βλέπουμε ένα παλιό εύρημα, το οποίο είδαμε νωρίτερα, να χρησιμοποιείται σε μια πολύ σύγχρονη παραγωγή και να καταφέρνει παράλληλα να είναι καινοτόμα και ελκυστική. Η καινοτομία έγκειται στο ότι η πρωταγωνίστρια, αν και ζει σε μια εποχή που οι γυναίκες δεν αντιμετωπίζονται όπως σήμερα και ο ρόλος της συζύγου και μητέρας είναι το μόνο που απαιτείται από αυτές, καταφέρνει να δείξει το θάρρος και τη δυναμικότητα που θα σόκαρε και θα εντυπωσίαζε ακόμη και γυναίκες της σύγχρονής μας εποχής. Πόσο θάρρος απαιτείται ώστε να πει μια γυναίκα όχι στον σύζυγο που ζητάει να επιστρέψει αφού την απάτησε και την παράτησε. Πόσο θάρρος να ξαναείναι ελεύθερη με δύο παιδιά και λίγες προοπτικές δεύτερου γάμου και φυσικά τεράστιο είναι το θάρρος που απαιτείται, όχι μόνο από μια γυναίκα αλλά από τον καθένα, να βγει σε μια σκηνή και να εκτεθεί με ειλικρίνεια και αυτοπεποίθηση. Η Mrs Maisel είναι ένα παράδειγμα για κάθε γυναίκα που μέσα από ακρότητες μας δείχνει ότι μια γυναίκα μπορεί να είναι αξιοπρεπής, μητέρα, σύζυγος και παράλληλα να μη διστάζει να διεκδικήσει και να παλέψει για τα όνειρά της, χωρίς να τα χάνει από την εγκατάλειψη αλλά αντίθετα να παίρνει δύναμη από αυτή. Η Myriam μέσω της καινούργιας σχέσης που αναπτύσσει με τη Suzie ανακαλύπτει έναν νέο κόσμο όπου τα δικά της όνειρα έχουν τον πρώτο λόγο και όλες οι προσπάθειες γίνονται για την ίδια. Ανακαλύπτει το ταλέντο της στο stand-up comedy και ξεκινάει μια πορεία επιτυχημένες επαγγελματικής πορείας και ανεξαρτησίας. Βλέπουμε πως μια γυναίκα παίρνει δύναμη από μια άλλη γυναίκα και οι δυο τους καταφέρνουν να κερδίσουν πράγματα στη ζωή τους μέσα από αυτή τη σχέση σε αντίθεση με τη σχέση υποταγής που είχε η Myriam με τον σύζυγό της ο οποίος τη χειραγωγούσε ώστε να κερδίζει πράγματα για τον εαυτό του, όπως μια καλύτερη ώρα για την παράστασή του, χωρίς να κοπιάσει καθόλου αλλά χρησιμοποιώντας τις μαγειρικές και επικοινωνιακές ικανότητες της συζύγου του.

Η Miriam, αν και μητέρα δύο παιδιών, δεν παρουσιάζεται καθόλου ως μητέρα, με τα παιδιά τις να κάνουν ελάχιστες εμφανίσεις και να μην παίζουν κανέναν ρόλο στη ζωή της. Κατά κύριο λόγο τη βλέπουμε να συχνάζει σε μπαρ, είτε στο μπαρ όπου εργάζεται η Suzie, ή σε άλλα μπαρ όπου πηγαίνουν για να εξερευνήσουν τον κόσμο του stand-up comedy. Η εικόνα δύο γυναικών σε μπαρ είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και μια πρωτότυπη παρουσίαση της γυναίκας στην τηλεόραση. Η Miriam, μετά τη λήξη του γάμου της, επιστρέφει αρχικά στην ιδιότητά της ως κόρη με τους γονείς της να ελέγχουν τις εξόδους της και να την περιορίζουν, τιμωρώντας της ακόμη και με την οικονομική δύναμη που έχουν έναντι της Miriam. Η Miriam αποφασίζει ότι θέλει να είναι ανεξάρτητη οικονομικά και καταφέρνει να βρει την πρώτη της δουλειά φέρνοντας μαζί της τον ενθουσιασμό της ανεξαρτησίας και του ταλέντου σε αυτό που αρχικά επιλέγει να κάνει, το οποίο είναι η πώληση καλλυντικών σε πολυκατάστημα. Με αφορμή λοιπόν την αποχώρηση του συζύγου βλέπουμε μια γυναίκα να ξεκινάει μια καινούργια, συναρπαστική ζωή γεμάτη περιπέτεια που θα ζήλευε κάθε γυναίκα της σύγχρονης εποχής.

Βλέπουμε πως, με το πέρασμα του χρόνου, η γυναικεία φιλία και φύση θεματοποιείται στη μυθοπλασία και αποτελεί τον βασικό άξονα της πλοκής. Τα φεμινιστικά μηνύματα είναι πιο ξεκάθαρα και η ιστορίες καταπιάνονται με πιο ουσιαστικά θέματα, σε μια προσπάθεια να αποφύγουν τα κλισέ ή χρησιμοποιώντας τα με νέους, έξυπνους

τρόπους. Η αναπαράσταση της γυναίκας εξελίσσεται καθώς οι προσδοκίες του κοινού μεταβάλλονται και η εικόνα της ιδανικής αντίληψης της γυναικείας φύσης μαζί με αυτή που ισχύει στις περισσότερες περιπτώσεις στον σύγχρονο δυτικό πολιτισμό δημιουργούν ένα ενδιαφέρον συνονθύλευμα που αμφιταλαντεύεται μεταξύ ρεαλισμού και φαντασίας.

Ο ρόλος της γυναικείας φιλίας στο σενάριο *Εγώ Αθήνα*

Στην περίπτωση του σεναρίου *Εγώ Αθήνα*, το επίκεντρο είναι οι ζωές δύο γυναικών και οι σχέσεις που αυτές αναπτύσσουν μεταξύ τους καθώς και με τον περίγυρό τους, στη δουλειά, την οικογένεια, τις φίλιες και τις ερωτικές σχέσεις. Βλέπουμε δύο τελείως διαφορετικούς τρόπους ζωής δύο γυναικών της ίδιας ηλικίας στη σύγχρονη εποχή. Στη μια περίπτωση παρατηρούμε την ανεξαρτησία και τον δυναμισμό της σύγχρονης εργαζόμενης γυναίκας που δίνει προτεραιότητα στην καριέρα της και στην άλλη περίπτωση βλέπουμε μια γυναίκα που είναι εξαρτημένη από μια ανδρική φιγούρα, η οποία δεν είναι ο σύζυγος αλλά ο πατέρας. Όπως παρουσιάστηκε νωρίτερα, σε παλαιότερες περιπτώσεις μυθοπλασίας, οι εξαρτημένες σε άνδρες γυναίκες χάνουν τη γη κάτω από τα πόδια τους όταν η ανδρική αυτή παρουσία χαθεί από τη ζωή τους είτε εξαιτίας ενός διαζυγίου ή θανάτου και το τι θα κάνουν μετά για να σταθούν στα πόδια τους παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Στην περίπτωση του συγκεκριμένου σεναρίου, εκτός από το ότι δεν έχουμε να κάνουμε με κάποιο σύζυγο, αλλά με τον πατέρα που εξαφανίζεται μετά από δική του πρωτοβουλία στην προσπάθειά του να βρει τον εαυτό του, δείχνοντας και την ανδρική πλευρά, πολλές φορές οι άνθρωποι, ανεξαρτητως φύλου, νιώθουν παγιδευμένοι στη ζωή τους και χρειάζεται τόλμη και θάρρος να κάνουν τη μεγάλη αλλαγή όταν πολλά πράγματα ή πολλοί άνθρωποι εξαρτώνται από αυτούς. Όπως στα περισσότερα παραδείγματα που παρουσιάστηκαν, ένα κομβικό σημείο στην πλοκή είναι η ανεξαρτησία και η εύρεση εργασίας. Το πέρασμα από μια σχέση εξάρτησης σε σχέσεις ισότητας και αλληλοϋποστήριξης. Ένα νέο ξεκίνημα με αποτυχίες και επιτυχίες που οδηγούν στην αυτογνωσία.

Ο χώρος εργασίας είναι ένα σημαντικό μέρος του σεναρίου, βλέπουμε τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των δύο φύλων εκεί, τη σεξουαλική παρενόχληση και τη θέση της γυναίκας όταν αυτή είναι μόνη και «ανυπεράσπιστη» σε αντιδιαστολή με τη γυναίκα που έχει την προστασία της οικογένειάς της και της θέσης της στην κοινωνία, όπως η Έλλη, την οποία αν και γλυκοκοιτάνε οι πελάτες, δε θα τολμούσαν ποτέ να κάνουν κάποια κίνηση, λόγω του πατέρα της. Αντίθετα, η Μαρία πρέπει να αντιμετωπίσει τον σεξουαλικά επιθετικό Λουκά, που δεν διστάζει να είναι παρορμητικός στον χώρο εργασίας και να διεκδικεί την επαγγελματική ανέλιξη και επιτυχία μέσω της σεξουαλικότητάς του, προσεγγίζοντας ισχυρές γυναίκες όπως η Βάνα. Αυτή η συνθήκη πάει κόντρα στο στερεότυπο της γυναίκας που ακολουθεί αυτή την τακτική παρουσιάζοντας έναν άντρα να κάνει κάτι τέτοιο, ενώ οι γυναικείοι χαρακτήρες, αν και επιστρατεύουν πολλά μέσα, δεν χρησιμοποιούν τη σεξουαλικότητά τους. Σημαντικό ρόλο παίζουν και οι οικογενειακές σχέσεις καθώς βλέπουμε τις κακές αδερφικές σχέσεις και το συμφέρον να μπαίνει πάνω από την αδερφική αγάπη και να πάει ο ένας να φάει τον άλλο, όταν ο μεγάλος αδερφός της Έλλης της κάνει τη ζωή δύσκολη. Σε αυτή την περίπτωση βλέπουμε και την αδυναμία της Έλλης, που ως μια αδύναμη γυναίκα δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό της ούτε στην οικογένειά της και επιλέγει να εγκαταλείψει τη θέση της, ξεκινώντας όμως ένα ταξίδι στον χώρο και στον εσωτερικό της κόσμο, στο οποίο θα καταφέρει να ανακαλύψει τη δύναμή της και μέσω της φιλίας της με την Μαρία, ανακαλύπτοντας και αναλύοντας η μία την άλλη,

θα καταφέρουν να φτάσουν στην αυτογνωσία και τη βελτίωση του εαυτού τους. Έτσι, βλέπουμε τις δύο κοπέλες να μεταμορφώνονται, εσωτερικά και εξωτερικά, μέσα από τις κοινές τους εμπειρίες και την καθημερινή τους συναναστροφή.

Στο επίκεντρο της ιστορίας βρίσκεται η φιλία μεταξύ των δύο γυναικών και οι σχέσεις με τους άντρες έρχεται σε δεύτερη μοίρα, σαν μια διασκεδαστική ενασχόληση. Οι δύο αυτές γυναίκες στηρίζονται η μία στην άλλη για ψυχολογική υποστήριξη και ζουν μαζί στο ίδιο σπίτι μοιράζοντας τα έξοδά τους, χωρίς να επιλέγουν τη συμβίωση με έναν άντρα, δείχνοντας με τον αυτόν τον τρόπο ότι υπάρχουν και άλλοι τρόποι να ζήσει κάποιος τη ζωή του πέρα από όσα επιβάλλουν οι κοινωνικές συμβάσεις. Οι δύο αυτές γυναίκες αναπτύσσουν έναν πολύ στενό δεσμό μέσα από την συγκατοίκηση και η ποιότητα ζωής τους είναι πολύ καλύτερη. Είναι ίσες και ανεξάρτητες, είναι ελεύθερες να κάνουν τις επιλογές τους χωρίς να στηρίζουν τη ζωή τους σε έναν άντρα.

Ίσως για πολλά χρόνια η μυθοπλασία να επικεντρωνόταν στη φιλία μεταξύ των ανδρών και οι γυναικείοι χαρακτήρες να είχαν γενικά μικρότερη παρουσία στην οθόνη ή στα βιβλία αλλά στην εποχή που διανύουμε αυτό τείνει να αλλάξει. Περισσότερες ιστορίες τείνουν να αφορούν γυναίκες και να περιστρέφονται γύρω από τις σχέσεις που αναπτύσσουν, όπως αυτό το σενάριο, το οποίο κινείται στα ίδια πλαίσια των τηλεοπτικών σειρών που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Το επίκεντρο είναι η φύση της γυναικείας φιλίας και πώς αυτή μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην επαγγελματική και προσωπική ζωή μιας γυναίκας, πώς μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα της ζωής της και να έχει μεγαλύτερη αξία και σταθερότητα από μια ερωτική σχέση. Στις ανθρώπινες σχέσεις, βέβαια, δεν μπορούν να είναι όλα τέλεια και υπάρχει και η άσχημη πλευρά της φιλίας που ίσως έχει δώσει περισσότερη τροφή στη μυθοπλασία. Στην παρούσα τηλεοπτική σειρά φαίνεται και η άσχημη αυτή πλευρά της φιλίας στην περίπτωση της Έλλης η οποία έχει τις «ψεύτικες φίλες» στην Θεσσαλονίκη. Φυσικά και στη σχέση μεταξύ των πρωταγωνιστριών υπάρχουν εντάσεις και συγκρούσεις αλλά τα θετικά στοιχεία υπερισχύουν των αρνητικών.

Συμπέρασμα

Όπως είδαμε, η παρουσία γυναικείων χαρακτήρων και η γυναικεία φιλία συγκεκριμένα, αποτέλεσε θέμα μεγάλων συζητήσεων. Είναι φανερό ότι αυτή η θεματολογία είναι πολύ δημοφιλής και με την ενασχόληση περισσότερων γυναικών με τη συγγραφή, την τηλεόραση ή τον κινηματογράφο, έκαναν την εμφάνισή τους περισσότερες ιστορίες που αφορούν γυναίκες. Στην εποχή μας, οι γυναίκες συνεχίζουν να απαιτούν ισότητα και επιθυμούν να παρακολουθούν ιστορίες που τις αντιπροσωπεύουν. Αυτή η τάση έχει οδηγήσει, όπως είδαμε, στην παραγωγή περισσότερων ταινιών και τηλεοπτικών σειρών, όπου πρωταγωνιστούν γυναίκες και στο επίκεντρο έρχονται θέματα και συνθήκες με τα οποία οι σύγχρονες γυναίκες μπορούν να ταυτιστούν και να νιώσουν ότι έχουν φωνή, βλέποντας γυναίκες σε καταστάσεις που αναγνωρίζουν ή που θα ήθελαν και οι ίδιες να βρεθούν, παίρνοντας έμπνευση και δύναμη.

Βιβλιογραφία

Fischer, Lucy (1989), *Shot/countershot: Film Tradition and Women's Cinema* / Lucy Fischer. Princeton, N.J.: Princeton UP

Garber, Megan (2015) *How the Standard for Women in Culture Became Known as the 'Bechdel Test'*. The Atlantic.

Hollinger, K (1998), *In the Company of Women: Contemporary Female Friendship Films*, University of Minnesota Press, Minneapolis.

Martha Lauzen (2020), *Boxed In 2018-19: Women On Screen and Behind the Scenes in Television*, Center for the Study of Women in Television & Film, San Diego State University

Martha Lauzen (2020), *It's a Man's (Celluloid) World: Portrayals of Female Characters in the Top Grossing Films of 2019*, Center for the Study of Women in Television & Film, San Diego State University

McGill, Hannah (2018), *Girlfriends on film: the rare case of lifelike female friendships on the big screen*, BFI, bfi.org.uk

Rosseinsky, Katie (2016), *The Very Best Female Friendships On TV*, graziadaily.co.uk

Rubin, Lillian B (1985), *Just Friends: The Role of Friendship in Our Lives*. New York: Harper & Row

Wilkins, H. (2016). *Girl Talk: The Postmodern Female Voice in Chick Flicks*. In *Talkies, Road Movies and Chick Flicks: Gender, Genre and Film Sound in American Cinema* (pp. 149-185). Edinburgh University Press.

Winch, Alison (2012), *We Can Have It All: The Girlfriend Flick, Feminist Media Studies*

Woolf, Virginia (1942) *A Room of One's Own* / Virginia Woolf. New ed. London: Hogarth. Print. Woolf, Virginia, 1882-1941. Works. Uniform Ed.

Young, Cathy (2005), *What We Owe Xena*, salon.com

Τηλεοπτικές σειρές

Xena, Warrior Princess (1995-2001) created by John Schulian, Anchor Bay Entertainment

Friends (1994-2004), created by David Crane, Marta Kauffman, NBC

2 broke girls (2011-2017) created by Michael Patrick King, Whitney Cummings, CBS

Girls (2012-2017) created by Lena Dunham, HBO

The Marvelous Mrs. Maisel (2017-) created by Amy Sherman Paladino, Prime Video